

BİBLİYOGRAFYA :

BA, CE, nr. 9980, 24550; Abdülkerim b. Şeyh Mûsâ, *Makâlât-ı Seyyid Hârûn* (haz. Cemal Kur-naz), Ankara 1991; Abdurrahman Ayaz, *Seydişehir Tarihi: Makâlât-ı Seyyid Harun Velî-Müder-ris Eş Şeyh Hacı Abdullah Dehlevî Hazretleri-nin Hayatı, Seydişehir 1977*, s. 15-82; Mehmet Önder, *Seydişehir Tarihi*, Ankara 1986, s. 96-121; a.mlf., "Seydişehir'de Seyyid Harun Külli-yesi, Vakıfları ve Bânisini", *VD, XX* (1988), s. 13-28; Suraiya Faroqhi, *Osmanlı'da Kentler ve Kent-liler* (trc. Neyyir Kalaycıoğlu), İstanbul 1993, s. 44-45; M. Akif Erdoğan, *Osmanlı Yönetiminde Beyşehir Sancağı (1522-1584)*, İzmir 1998, s. 98-99, 165-166; a.mlf., "Seydişehir Seydi Ha-run Külliyesi Vakıfları Üzerine Bir Araştırma", *TİD, VII* (1992), s. 81-132; Mehmet Bayraktar, "Seyyid Hârûn Velî ve Türbesi", *Uluslararası Türk Dünyası İnanç Merkezleri Kongresi Bildirileri: 23-27 Eylül 2002*, Ankara 2004, s. 277-285; Rüya Kılıç, *Osmanlıda Seyyidler ve Şerifler*, İstanbul 2005, s. 60; Ferit Uğur, "Seydişehirinin Kuruluşu", *Konya*, sy. 4, Konya 1936, s. 226-229; M. Çağatay Uluçay, "Makâlât-ı Seyyid Ha-run", *TTK Belleten, X/40* (1946), s. 749-778; Na-ci Kum, "Doğduğum Şirin Memleket: Seydişeh-ri", *Konya*, sy. 118-119 (1948), s. 21-29; Rüşti Ergen, "Seydişehri'nin Kuruluşu", a.e., sy. 125-126 (1949), s. 14-15; Zeki Oral, "Turgut Oğulla-rı", *TTK Bildiriler, IV* (1952), s. 140-157; a.mlf., "Turgut Oğulları, Eserleri-Vakfiyeleri", *VD, III* (1956), s. 31-64; R. Hüseyin Ünal, "Seyyid Harun Camii ve Önündeki Üç Kümbet", *STY, VI* (1976), s. 45-65; Safa Odabaşı, "Didiği Sultan Menâkıb-nâmesi'nin Konyalı Seyyid Mustafa Rüşdi Tara-fından Yapılan Manzum Tercümesi", *Yeni İpek Yolu*, sy. 1, Konya 1998, s. 365-403; Hasan Basri Karadeniz, "Seydişehir'in Kurucusu Seyyid Ha-run'un Evlâdları", *TTK Belleten, LXII/233* (1998), s. 31-39.

HAŞİM ŞAHİN

şahın kendi vakfına alınmış, fakat Hasan Paşa Hanı adı değiştirilmemiştir.

Hafif eğimli bir arsa üzerinde fevkanî olarak ele alınan medrese bir sıra taş, iki sıra tuğla malzemeye inşa edilmiş almaşık örgülü duvarlara sahiptir. Cephelerde dışa açılan dikdörtgen pencereler tuğla-dan sivri kemerli alınlıklı olup kesme taş sövelidir. Yapı üstte tuğladan iki sıra kirpi saçakla çevrelenmiştir. Batıya bakan ön cephede eğimden kazanılan alt kat kesme taş kaplanmıştır. Eksenden sağa kaymış kapı yuvarlak kemerli açıklığa sahiptir. Kapı üzerinde 1158 (1745) yılını veren şair Ni'met'e ait dokuz beyitlik ta'lik hatlı mermer kitâbe Hocazâde Seyyid Ahmed tarafından yazılmıştır. Üzeri beşik tonoz örtülü bir koridordan sonra merdivenler-den çıkılarak medresenin fevkanî avlusuna ulaşılır. Girişin üzerinde yer alan ve önü iki sütuna oturan kemerle avluya açılan bir eyvan gibi ele alınmış olan bu birimin zemi-ni medresenin diğer birimlerinden yük-sek tutulmuş olup üzeri aynalı tonozla örtülmüştür. Batı yönünde cepheye açılan iki pencere bu birimden güneyde yer alan dershane / mescid mekânına yuvarlak ke-merli bir kapı ile geçilmektedir. Kapının üstünde iki satırlık bir kitâbe mevcuttur. Kare planlı dershane / mescidin üzeri içten yivli tromplarla geçişi sağlanan, dıştan se-kizgen kasnaklı kubbe ile örtülmüştür. Üç yöne ikişer pencere, batı yönünde ise üç pencere ile dışa açılan mekân cephede kes-

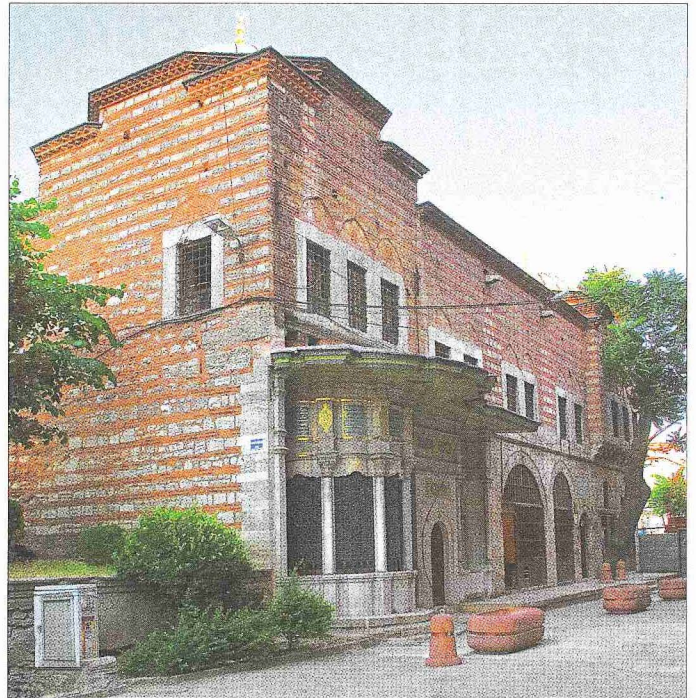
me taş konsollarla hafif öne çıkarılmıştır. Köşeye yerleştirilmiş olan mihrabın üzerin-de tromplarda, kubbeye kalem işi süsle-meler bulunmaktadır. Kubbe göbeğinde İhlâs sûresi, kubbe eteğinde Nûr sûresi, trompların köşelerinde oluşturulan pan-dantiflerde de Allah, Muhammed, dört halifenin adı, Hasan ve Hüseyin yazılıdır. Trompları oluşturan kemerlerin altı bitki-sel formu zarif konsollarla dolgulanmış-tır. Kalem işleri yenilenmiş olmakla birlik-te dönemin sanat üslûbunu aksettirmek-tedir. Dershane / mescidin eskiden namaz vakitlerinde dışardaki cemaate açık oldu-ğu bilinmektedir. Dershane / mescid me-kânının güney cephesinde köşeye yakın bir konumda iki yanı minareli ve iki kade-me konsollarla çıkma yapan zarif bir kuş köşkü yerleştirilmiştir.

Avlu, güney hariç diğer üç yönde yivli başlıklı mermer sütunlara oturan tuğla örül, sivri kemerli açıklıklara sahip revak-larla çevrelenmiştir. Revakların üzeri doğu ve batı yönünde aynalı tonoz, kuzey yönünde ise pandantiflerle geçişi sağlanan kubbelerle örtülmüştür. Revakların arkasın-da doğu, batı ve kuzey yönünde sıralan-mış medrese odaları yer almıştır. Bu oda-lardan kuzey ve doğudakiler pandantifler-le geçilen kubbelerle örtülmüştür. Batıda ön cephede yer alan iki oda ise aynalı to-nozludur. İçeride dolap ve ocak nişleri bu-lunan odalar yuvarlak kemerli kapı ve dik-dörtgen açıklıklı birer pencere ile avluya

SEYYİD HASAN PAŞA KÜLLİYESİ

İstanbul'da
XVIII. yüzyılın ortalarında
yaptırılan külliye.

Sadrazam Seyyid Hasan Paşa tarafın-dan inşa edilmiş olan külliye iki ayrı yapı-lar topluluğundan oluşmuştur. Beyazıt (II.) Hamamı'nın arkasında Vezneciler'de yer alan medresenin meydana getirdiği grup-ta sıbyan mektebi, sebîl, çeşme ve dükkânlar bulunmaktadır. Güneyde Ordu cad-desinin üzerinde ise hanın oluşturduğu grupta iki çeşme, fırın ve dükkânlar yer almıştır. Külliye Mimarbaşı Mustafa Ağa tarafından inşa edilmiştir. Medrese, sebîl ve çeşme üzerinde yer alan kitâbelere gö-re külliye'nin bu bölümünün inşası 1158 (1745) yılında tamamlanmıştır. Esasını han-ın oluşturduğu diğer yapı grubunun in-şası bânisinin sadrazamlık görevinden az-ılıyla yarım kalmış ve I. Mahmud tarafından 1160 (1747) yılında tamamlatılarak padi-

Seyyid
Hasan Paşa
Külliyesi –
Beyazıt /
İstanbul

Seyyid Hasan Paşa Külliyesi'nin kapısı üzerindeki kitâbe

açılmaktadır. Bu kapı ve pencerelerin çoğunun üzeri sivri kemerli alınlıklı olup içlik denilen camlarla dekorlanmıştır. Odaların dışı açılan pencereleri vardır. Kuzeydoğu köşesinde yer alan ve helâ olarak düzenlenmiş olan dikdörtgen planlı birim kuzey ve doğu yönünde iki kare pencereye sahip aynalı tonozla örtülmüştür. Avluda var olduğu bilinen şadırvan günümüze ulaşmamıştır. 1892'de tamir gören medresenin 1914 yılında şadırvan, çamaşırhane, gusülhâne ve abdesthanelerinde tamire ihtiyaç duyulduğu yapılan teftiş heyeti raporunda belirlenmiştir. 1949 yılında Ekrem Hakkı Ayverdi tarafından esaslı bir onarım geçiren yapıda avlunun güney yönündeki üç pencere açılmıştır. Daha sonra 1990'da tekrar tamir gören yapı şimdi İstanbul Üniversitesi Avrasya Araştırmaları Enstitüsü olarak faaliyetini sürdürmektedir.

Medresenin kuzeybatı köşesinde yer alan sibyan mektebi simetriğindeki ders-hane / mescid mekânı gibi kubbe ile örtülmüştür. İçten pandantiflerle geçiş sağlanan kubbe dıştan sekizgen kasnaklıdır. Sibyan mektebi batıda üç, kuzeyde bir pencere ile dışı açılmıştır. Mektebin doğusunda yuvarlak kemerli kapı ile geçilen bir sahanlık mevcuttur. Kuzeyde küçük pencereden ışık alan bu sahanlıktan yuvarlak kemerli bir kapı ile medresenin avlusuna bağlantı olmakla birlikte mektebin asıl kapısı ön cephede altta sebîl ile çeşme arasında yer almıştır. Yuvarlak kemerli açıklıklı olan kapının üzerinde etrafı bitkisel motifli bir çerçeve ile sınırlanan üç kartuş halinde düzenlenmiş celi kitâbeler bulunmaktadır. Aynı zamanda sebîle de geçiş sağlayan kapıdan bir koridorla ulaşılan merdivenlerle üst katta mektep önünde yer alan sahanlığa varılmaktadır.

Sibyan mektebinin altında yer alan sebîl ve yanındaki çeşme devrin barok anla-

yışını yansıtan itinalı örnekler olarak dik-kat çekicidir. Mermer malzemenin kullanıldığı cephede sebîl dışı taşkın beş cep-heli olarak ele alınmıştır. Kademeli yuvar-lak kemerli pencereler arasında yer alan akantus yapraklı başlıklara sahip sütun-lar altta ve üstte köşeli pilastırlar olarak devam ettirilmiş, her bir cephe iki yanda içbükey, ortada dışbükey olarak dalgalan-dırılmıştır. Bu düzenlemeye uygun şekil-de ele alınan dalgalı formlu madenî şebel-ele girift bitkisel kompozisyonludur. Alt-ta sütunlu ve kemerli formda beşer su-verme açıklığı vardır. İki yanda duvarla bir-leşen kenarlar sebîl yüksekliğinde bir niş-gibi içbükey hareketle ele alınmıştır. Cep-helerde dörder satır halinde düzenlenmiş talik hatlı on beyitlik kitâbe 1158 (1745) tarihini verir. Aralarda yer alan pilastırlar-ın üzerine şemse motifleri işlenmiştir. Seb-ilin yanındaki kapıdan sonra sola dönü-lerek sebîlin içine geçilmektedir. İçeride basık bir kemerle ikiye bölünmüş olan me-kânda öndeki sebîl çıkıntısının arkasında aynalı tonozlu bir birim oluşturulmuştur. Duvarda sivri kemerli niş içinde ele alın-mış barok bir çeşme vardır. Çeşme aynası iri yaprak formu altında etrafı "C-S" kıvrımlı, ortası oval madalyonlu arma ben-zeri bir motifle süslenmiştir. Nişin üye-rinde basık bir alem formu içinde üç satır halinde düzenlenmiş zarif kitâbe yer almıştır. Sebîlin sağında cephede yer alan çeşme iki yanda yivli başlıklara sahip bir-er sütunla sınırlanmış niş şeklinde ele alınmıştır. İçte ikinci bir sütunlu düzenle-me bulunmaktadır. Sütunlar üstte köşeli pilastır olarak devam etmiştir. Cephede "C-S" kıvrımlı dalgalı kemerin içi iri bir ist-iridye kabuğu ile dolgulanmıştır. Çeşme-nin üzerinde üstte 1158 (1745) tarihini ve-ren "mâşâallah" yazısı ile altta bânisinin adını veren iki satırlık kitâbe yer almıştır. Medresenin cephesinde ikisi kapının sağın-

da, üçü de solda olmak üzere beş adet yu-varlak kemerli açıklığa sahip dükkân bu-lunmaktadır. Dikdörtgen planlı olan bu bi-rimlerin üzerleri beşik tonoz örtülüdür.

Beyazıt Hamamı'nın karşısında Ordu caddesi üzerinde yer alan han bugün çok harap durumdadır. Vaktiyle bir bodrum kat üzerinde iki katlı revaklı avlulu olarak inşa edilmiş olan hanın eski fotoğrafları Cornelius Gurlitt tarafından yayımlanmış-tır. Buna göre ön cephesi alt katta kesme taş, üstte bir sıra taş, iki sıra tuğla dizi-lerinden oluşan almaşık örgülüdür. Alt sı-rada yer alan yuvarlak kemerli dükkânlar-ın iki katlı düzenlendiği ve bazılarının ke-mer içlerinin daha sonra örülerek doldu-rulmuş olduğu anlaşılmaktadır. Hanın ku-zeye bakan cephesinde eksende yer alan kapının iki yanında kitâbelerinde I. Mah-mud'un adını veren birer zarif barok çeş-me yer almıştır. Üst katta kapının üzerin-deki mekân taş konsollarla öne doğru çık-ma yapmıştır. Yapının iki yan cephesi arka-ya doğru açılarak devam etmektedir. Do-ğudaki cephe arkada kırılarak daralmak-ta, güney cephesi ise içbükey bir kırılma ile kavis yapmaktadır. Açı yaparak geniş-leyen veya daralan cephelerde üst katlar taş konsollarla desteklenen kademeli üç-gen çıkımlarla hareketlendirilmiştir. Böy-lece içerideki mekânların giderek büyü-yen dörtgen planları muhafaza edilmiş-tir. Avluya göre genişleyen planda güney ve batı yönünde iç koridorlar oluşmuştur. Almaşık örgülü cephelerden batıdakinde ön cephedeki gibi alt sıra dükkânlarda fark-li müdahaleler olmuştur. Dikdörtgen plan-lı avlunun ortasında bir şadırvan yer al-maktadır. Kesme köfeki taşı pâyelere otu-ran tuğladan yuvarlak kemerli iki katlı re-vaklar taş korkuluklu olup beşik tonoz ör-tülüdür. Odalar dikdörtgen açıklıklı pen-cere ve yuvarlak kemerli kapılarla revaka açılmaktadır. Mekânların dışı açılan pen-

Seyyid
Hasan Paşa
Çeşme
ve Sebîli -
Beyazıt /
İstanbul

cereleri tuğladan sivri kemerli alınlıklı ve dikdörtgen açıklıklı sövelidir. 1894 depreminde üst katı kısmen hasar gören yapının önce bu katı yıktırılmış, 1956-1957 yıllarında caddenin genişletilmesi esnasında ön cephe ile birlikte yapının yarısına yakın kısmı yıktırılarak yok edilmiştir. Yakın zamana kadar süpürgeci esnafının kullandığı han yangın ve ihmallerle iyice harap olmuştur. İnşa edildiği yıllarda içerisinde yer alan fırın ürünlerinin lezzetiyle İstanbul'da ün salmıştır. 1956-1957 yıkımlarından sonra yakın bir yere taşınmış olan bu fırın şehrin en eski ticarî müessesesi olarak 1980'li yılların sonuna kadar faaliyeti sürdürmüştür.

BİBLİYOGRAFYA :

Hüseyin Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi': İstanbul Câmîleri ve Diğer Dini-Sivil Mî'mârî Yapılar* (haz. Ahmet Nezih Galitekin), İstanbul 2001, s. 133; C. Gurlitt, *Die Baukunst Konstantinopels*, Berlin 1907, s. 52; Ayda Arel, *Onsekizinci Yüzyıl İstanbul Mimarisinde Battılılaşma Süreci*, İstanbul 1975, s. 53; Ceyhan Güran, *Türk Hanlarının Gelişimi ve İstanbul Hanları Mimarisi*, İstanbul 1976, s. 120-122; Ali Rıza Atasoy - Mehmet Celâlettin Atasoy, *Tokat, Reşadiye'li Sadrazam Seyyid Hasan Paşa: Hayat Hikâyesi ve Eserleri 1679-1748*, İstanbul 1990, tür.yer.; Mübahat S. Kütükoğlu, *XX. Asra Erişen İstanbul Medreseleri*, Ankara 2000, s. 146-147; Gönül Cantay, "Hasan Paşa Hanı", *DBİSt.A*, IV, 566-567; Doğan Yavaş, "Seyyid Hasan Paşa Külliyesi", *a.e.*, VI, 543-544.

AHMET VEFA ÇOBANOĞLU

SEYYİD el-HİMYERİ

(السيد الحميري)

Ebû Hâşim (Ebû Âmir) Seyyid İsmâil
b. Muhammed b. Yezîd b. Rebîa
b. Müferriğ el-Himyeri
(ö. 173/789)

Arap şairi.

105 (723) yılında Dimaşk yolu üzerinde Furat ve Rahbe yakınındaki Nu'mân (Na'mân) köyünde doğdu. Ünlü hiciv şairi İbn Müferriğ'in (ö. 69/688) torunudur. Baba tarafından Himyer, anne tarafından Ezd kabilesine mensuptur. Her iki kabile de mertlik, cömertlik ve iyilik severlik gibi meziyetlere sahip olup şairin şiirlerinde bu vasıflarla övüldüğü görülür. İlk tahsilini Basra'da yaptı, hayatı Basra ve Kûfe'de geçti. O sırada Basra Hâriciler, Sünniler ve Şîiler gibi farklı mezhepteki insanların yaşadığı bir merkez durumundaydı, ancak şehrin kontrolü Şîiler'in elindeydi. Bu sebeple Himyerî Şîa'dan çok etkilendi. İbâzî olan anne ve babası onu bu etkilerden kurtarmak için uğraştılsa da mümkün olmadı. Ailesinin

yanından ayrılarak camilerde kalmaya başladı. Medreseler camilerin çevresinde bulunduğundan bu durum onun yetişmesine yardımcı oldu. Belli bir kültür seviyesine ulaştınca ailesine dönerek anne ve babasının gönlünü almak istediye de başarı sağlayamadı. Dinî ve edebî konularda farklı hocalardan yararlanma imkânı buldu. Başta Hz. Ali ve Şîilik'le ilgili olmak üzere çok sayıda hadis ezberledi. Birçok şiir râvisi, hâfızı ve şiir tenkitçisiyle görüşerek onlardan eski ve yeni şairler hakkında bilgi aldı, şiirlerini ezberledi. Yakalandığı bir hastalık sonunda Bağdat'ın Rumeyle mahallesinde vefat etti ve Cüneyne semtindeki kabristana defnedildi. Kaynaklarda ölümü için 173, 178 (794) ve 179 gibi farklı tarihler verilirse de genellikle 173 (789) yılında vefat ettiği kabul edilir.

Küçük yaşta şiir yazmaya başladığı anlaşılan Seyyid el-Himyeri önce Keysânîliği benimsemiş, Mekke'de İmam Ca'fer es-Sâdık'la görüştüktan sonra İmâmîyye'yi kabul etmiştir. Tâhâ Hüseyin onun hakkında şu değerlendirmeyi yapar: "Şîi-Aleviler siyasî hayatlarında Seyyid el-Himyeri gibi bir şaire hiç sahip olmamışlardır. Bütün ömrünü onlara adanmış, methiyelerinin tamamına yakını onlara tahsis etmiş ve bunları çok büyük bir samimiyetle yapmıştır." Halifeler ve diğer devlet adamlarıyla münasebetleri siyasî ve itikadî farklılıklarına göre değişmiştir. Gençliği Ermevî Devleti'nin otoritesinin zayıfladığı son dönemlerine rastlar. Bir süre onları desteklemişse de sonraları himayelerine muhtaç olmasına rağmen kendilerinden uzaklaşmıştır. Bu tavrında gâib imamın geleceğine, idareyi ele alacağına, zulüm ve kötülüğün hâkim olduğu yeryüzüne adaleti egemen kılacağına olan inancının etkisinin bulunduğu kabul edilmektedir. Seyyid el-Himyeri tanınmış bir şair olduğundan Abbâsiler'in kuruluş dönemi devlet adamlarıyla iyi ilişkiler içinde bulunmuştur. Ebû'l-Abbâs es-Seffâh'ın bir hutbesini dinledikten sonra huzurunda okuduğu kasideyi halife çok beğenmiş, bir isteğinin olup olmadığını sormuş, şairin önerdiği birini Ahvaz'a vali tayin etmiştir. Buna rağmen Himyerî kendine has kanaatleri yüzünden rahat bir hayat yaşayamamıştır. Halife Mansûr'la dostluk kurmuş, birçok kasidesinde onu övmüş, inancını ilişkilerine karıştırmadan kendisiyle olan münasebetlerini diğer şairleri kıskandıracak bir derecede sürdürmüştür. Mansûr için söylediği şiirlerden on kasidesi günümüze intikal etmiştir. Ancak Himyerî, gâib imama ilgili akidesindeki farklılık sebebiyle Ha-

life Mehdi-Billâh ile dostluk kuramamıştır; çünkü halife kendisinin Resûlullah'ın müjdelediği mehdî olduğunu iddia ediyor, Seyyid el-Himyeri ise buna karşı çıkıyordu. Ardından ilişkilerini düzeltmek için oğulları Mûsâ ile Hârûn'un velihtlik biatlarını tebrik etmek üzere bir kaside yazmışsa da Mehdi, "Onun şiirine ihtiyacımız yoktur" diyerek yakınlık göstermemiştir. Bundan sonra şairin Hârûnürreşid ile arasında geçen bir olay dışında devlet adamlarıyla görüşmediği ve inziva hayatını tercih ettiği belirtilmektedir.

Tenâsüh, rec'at, müt'a nikâhı gibi bazı hususları benimsemek ve Râfîzî olmakla itham edilen Seyyid el-Himyeri, Hz. Âişe, ilk üç halife ve ashabın ileri gelenleri hakkında edep dışı sözler sarfetmesi yüzünden çok eleştirilmiştir. Hârûnürreşid özellikle Râfîzî olduğu yolundaki söylentilerle ilgilenmiş, onu davet ederek meselenin mahiyetini öğrenmek istemiştir. Himyerî halifenin huzurunda, Râfîzî'nin "Benî Hâşim'i seven, onları diğer insanlardan üstün tutan kimse" demek olduğunu ve bundan dolayı özür dilemeyeceğini ifade etmiş, Râfîzîlik bunun dışında bir muhteva taşıyorsa o konuda bir şey söyleyemeyeceğini belirtmiş ve bu yoldaki düşüncelerini dile getirdiği kasidesini okumuştur (*Divân*, nrş. Şâkir Hâdî Şükr, 172 numaralı şiir; ayrıca bk. neşredenin girişi, s. 28-29). Hârûnürreşid'i iki kasideyle övdüğü ve halifenin kendisine 20.000 dirhem verdiği, ancak bu meblağı alıp başkalarına dağıttığı rivayet edilmiştir.

Seyyid el-Himyeri, Câhiliye devrinden itibaren kendi dönemine kadar en çok şiir nazmeden üç şairden biri olarak anılır (diğerleri Beşşâr b. Bürd, Ebû'l-Atâhiye'dir). Abdullah b. İshak el-Hâşimî'nin onun 2000 kasidesini topladıktan sonra bütün şiirlerini tesbit ettiğini sandığı, ancak kendisinde bulunmayan şiirlerini okuyanları görünce bir süre onları da yazdığı, nihayet bitmeyeceğini görüp yazmaktan vazgeçtiği anlatılır. Ayrıca Himyerî'nin dört kızı olduğu ve her birine kendi şiirlerinden 400 kaside ezberlettiği rivayet edilir. Onun şiirdeki teknik üstünlük, kabiliyet ve başarısını kabul etmeyen yok gibidir. Buna rağmen ashaptan itibaren müslüman çoğunluğunu kötölemesi ve onlara hakarete varan aşırı eleştiriler yöneltmesi yüzünden şiirlerinin çoğu unutulmuştur. Şiirlerini ilk defa toplayabildiği kadarıyla Şâkir Hâdî Şükr *Divân'us-Seyyid el-Himyeri* isimyle (Beirut 1966) ve ardından aynı adla Ziyâ Hüseyin el-A'lemî (Beirut 1999) neşretmiş, Muhammed el-Hatîb de onun bir ka-